

Spørreundersøkelsen 2021 – resultater og kommentarer

Oslo KFU gjennomfører en spørreundersøkelse i slutten av hvert skoleår. I 2021 ble undersøkelsen sendt ut 27. mai og den henvendte seg til alle registrerte FAU-ledere, nestledere og FAU med postmottak. I utsendingen ble alle FAU-ledelser oppfordret til å dele lenken til spørreundersøkelsen med sine FAU-medlemmer, slik at svarene som kom inn kan vise mangfoldet av foreldrene som deltar i dette skoleorganet. Det ble sendt ut en påminnesmail 8. juni, da vi har erfaring med at det er lønnsomt å gjøre det. Undersøkelsen ble lukket 27. juni. I løpet av denne tiden svarte 166 respondenter, noe som er en bitteliten oppgang fra forrige år (159). Vi gjør oppmerksom på at inndelingen av skolegrupper har endret seg siden forrige skoleår. Dermed er det ikke mulig å sammenligne svarprosenten gruppevis fra forrige spørreundersøkelse:

- 1 - Frogner, St. Haugen og Søndre Nordstrand: 22%
- 2 - Alna, Stovner, Ulleren og Sagene: 15%
- 3 - Vestre Aker og Gamle Oslo: 18%
- 4 - Østensjø og Stovner: 10%
- 5 - Nordre Aker og Grorud: 21%
- 6 - Nordstrand, Grünerløkka og Bjerke: 15%

Av de som svarte, var 36 % enten FAU-leder eller nestleder, mens 64 % var vanlige FAU-medlemmer.

Roller i FAU

30 % av FAU-medlemmene ble valgt på FAU-møter, og mange av dem fremmet eget kandidatur. 29 % ble valgt fordi *'ingen andre stilte opp'*. Tallene er nesten identiske med tidligere års tall. Det kan tyde på at skoleledelsen er lite til stede og inviterer foresatte inn i foreldresamarbeidet. Tallene kan også leses som om at foresatte som vil bidra, som oftest finner sin egen vei inn i foreldresamarbeidet. En foresatt sier: «Å være sin rolle bevist, bidrar til å forstå FAUs mål og skolens visjon». En annen gir uttrykk for behov rundt «forventning til rollen, hvor aktiv skal jeg være ut mot foreldrene». Slike tilbakemeldinger kan tyde på at det er behov for mer informasjon

rundt hva rollene i FAU innebærer. Det kunne vært interessant å vite noe om de foresattes motivasjon for å tre inn i skole-hjemsamarbeidet. Dersom FAU-ene må ta til takke med foresatte som tilfeldigvis stiller opp på et møte, så bør skoleleders rolle i samarbeidet vurderes nøye med tanke på å nå ut til ressursene som finnes i foreldregruppen. *Oslo KFU* stiller fortsatt spørsmål til UDE som vi har gjort tidligere år: Hvordan får foreldrene informasjon om råd og utvalg ved skolene? Hvem gir denne? Hvordan og når formidles den? Det er skoleleders ansvar å legge til rette for skole-hjemsamarbeidet, men det er forskjell på å danne fora hvor foreldre møtes og reell foreldremedvirkning i skolesaker. *Oslo KFU* har spilt inn konkrete måter det kan arbeides ut til skolelederne og laget materiell lederne kan bruke på første foreldremøte, enten før skoleslutt eller rett etter oppstart på høsten. Vi har ingen indikasjoner på at dette materialet brukes aktivt av skolelederne og har gjennom dialogmøtene med Utdanningsetaten (UDE) etterlyst oppfølging på området.

Opplæring i FAU-arbeid

På dette området er det lite eller ingen endring fra tidligere år. Fortsatt er størsteparten av foreldregruppen i FAU selv lærte (70 %), uavhengig om de er ledere eller medlemmer. Tilbakemeldinger som «ingen opplæring» går igjen, men det er litt over ¼ som melder tilbake at de har fått opplæring av andre foreldre. Utsagn som «(jeg) kom inn i det etterhvert ved å være med på møtet» og «overføring fra tidligere FAU leder» kan bekrefte dette. Til tross for at det har vært ekstra krevende å drive FAU-arbeid under skoleåret preget av Covid-19-tiltak, er ikke tallene stort annerledes enn tidligere skoleår hvor samfunnet ikke har vært styrt etter slike restriksjoner. Det kan tyde på at den manglende opplæringen i FAU-arbeid fra skolen side, ikke er et fenomen som knyttes til koronasituasjonen. Det bør fortsatt være lov å stille spørsmål om rektorene ikke er klar over sitt ansvar, eller om de bevisst/ubevisst toner dette ned grunnet andre arbeidsoppgaver. Kan det være at rektorene ikke ønsker å ha dette ansvaret? I så fall, hvordan skal foreldrene forvente å få ta del i et foreldresamarbeid? Hvordan og hvor kan FAU-ledelsene og FAU-medlemmer generelt få informasjon om hva de kan forvente av opplæring? Tallene fra de siste årene viser at det er et stort behov for å endre praksisen for hvordan rekruttere foresatte inn i det frivillige skole-hjemsamarbeidet. *Oslo KFU* er klar over at det kun er et utsnitt av foreldrene i

Osloskolen som har svart på spørreundersøkelsen. Likevel mener vi tallene synliggjør behovet for å gi foresatte bedre informasjon, slik at de har en reell sjanse til å bidra til samarbeidet for barna, mellom foreldrene og med skolen. *Oslo KFU* prøver i stor grad å informere og kurse, men vår utfordring er at mange foreldre og FAU har liten eller ingen kjennskap til vårt arbeid. Vi opplever det vanskelig å nå ut til foresatte, da FAU-ledelsene ved skolene er i konstant endring.

Oslo KFU ser med glede på at andelen foreldre som trekker frem vårt innføringskurs i FAU-arbeid som sin læringsarena, fortsatt øker jevnt sett opp mot de siste årene. Dette stemmer også overens med økningen av deltakere på høstkurset vårt, men svarandelen er lavere enn vi skulle ønske. Med tanke på det siste året, kan lavere deltakelse naturlig nok skyldes koronarestriksjonene, der blant annet fysisk deltakelse ikke var mulig. Bruk av digitale møter i vanlig arbeid gjør at foresatte kanskje ikke ønsker å sitte foran skjerm også på kveldstid? Uansett årsak vil det være behov for å 'reklamere' ytterligere for kurset enn det som skjer i dag? Vi lurer på når i høstsemesteret bør informeringen mot rektor/gammelt FAU starte? Hvor mange mailer er det forsvarlig å sende ut til skolene uten at disse bli 'lei' *Oslo KFU*? Kurset går i starten av november, slik at flere FAU får konstituert seg og har mulighet til å sende nye FAU-medlemmer på kurs.

70 % sier de har valg i løpet av høsthalvåret, helt frem til november. Dette sammenfaller med tallene fra tidligere år. Fortsatt har 17 % av FAU-ene valget i mai og juni. Til tross for flyttingen av kurstidspunktet til starten av november, er det fortsatt flere FAU som melder tilbake at de på det tidspunktet ikke har fått gjennomført valg enda. Det kan selvfølgelig være at koronasituasjonen har medvirket til at valgene ikke har blitt gjennomført innen et hensiktsmessig tidspunkt, men *Oslo KFU* vil fortsette med å oppmuntre til valg på våren. Et FAU ga tilbakemelding om at de for første gang hadde valg på våren i april i år, men de erfarte at «det ble for tidlig i april. Neste gang vil vi vente til mai/juni. Det har blitt litt rot med når de nye FAU-representantene skal begynne og når de gamle går av». Et annet FAU trekker frem fordelene av å få på plass nye medlemmer før skoleslutt, mens «førstetrinn og lederskap velges første møte på høsten». Dette valgtidspunktet kan bidra til kontinuitet i FAU-arbeidet, samt at nye medlemmer kan koples på tidlig på høsten. Kontinuitet er en viktig faktor for at FAU ved den enkelte skole skal kunne fungere så optimalt som mulig.

Oslo KFU har utarbeidet en brosjyre som er ment som hjelp for FU-ene: [Innføring i FAU-arbeid](#). Flere FAU-medlemmer har uttrykt at denne er informativ og god, samt at tips fra brosjyren kanskje bør jevnlig deles slik FAU-ene blir oppmerksomme på sakene som trekkes frem.

Utfordringer for FAU-ene det siste året

Skoleåret 2020-2021 har vært et ekstraordinært år grunnet restriksjoner og tiltak rund corona. Det har gjort at utfordringene som går igjen i år, er

1) Covid-19/Koronasituasjonen; finne egnede digitale møteplattformer, opprettholde foreldresamarbeid- og engasjement digitalt, å ikke møtes fysisk (med både formell og uformell prat), vanskelig å bli kjent med foreldregruppen, restriksjoner på alle FAU-aktiviteter.

2) Tid; *til å gjøre jobben som FAU-leder, til å samarbeide med skoleledelsen og/eller med foreldregruppen, faste møte, til å gjøre alt FAU ønsker.*

3) Skape engasjement; *få foreldrene som stiller opp, klassene har ikke FAU-representant, vanskelig å få foreldrene til å engasjere seg, ikke nok engasjerte foreldre i klassene, manglende dugnadsånd.*

Topp tre utfordringene over samsvarer i stor grad med fra svarene fra 2017 frem til i dag. Også i år kom utfordringer med Covid-19 med som en av utfordringene, men til forskjell fra i fjor topper koronasituasjonen listen. Med tanke på at de samme punktene går igjen årlig, ville det vært interessant å fått en avklaring om hva skolelederne definerer innenfor begrepet skole-hjemsamarbeid. Igjen stiller vi spørsmål om hva som må til for å bryte dette gjentakende mønsteret, slik at det blir mulig å etablere en forbedret praksis i feltet? Hvordan kan Oslo KFU bidra til en nødvendig endring, utover kurs om FAU-arbeid og jevnlig skolegruppemøter gjennom året? Jevn utskifting i FAU-ene gjør at det er og alltid vil være et stort behov for informasjon om hva FAU er og kan bedrive. Derfor mener Oslo KFU at bør det jobbes aktivt inn mot skolelederne og tydeliggjøre deres ansvar i skole-hjemsamarbeidet med FAU. Oslo KFU har utarbeidet 'sjekklista' for skoleledere med tips og råd til hvordan de kan fremme foreldresamarbeidet, men det er langt fra utarbeiding av en liste til reell aktivitet hos lederne. Uansett om skolelederne rulleres rundt på Osloskolene, bør det foreligge faste

krav og rutiner til hvordan foreldreinvolvering skal drives. *Oslo KFU* mener fortsatt at tydeliggjøring og forankring av skoleleders rolle i skole-hjemsamarbeidet vil være en viktig vei å gå for å øke graden av foreldremedvirkning og involvering.

Samarbeid mellom driftsstyret (DS) og FAU

Opplevelsen av samarbeid mellom DS og FAU er varierende, også i år. Svarene går fra at enkelte FAU-medlemmer ikke vet om foraene samarbeider til rapporter og god informasjonsflyt. FAU-medlemmene understreker viktigheten av at de blir informert om hva som skjer/skal skje i DS. En foresatt skriver: «Har ingen kjennskap til samarbeidet, så kan ikke uttale meg om det. Ser av spørsmålet at jeg kanskje burde hatt det ...». En annen uttrykker at «det fungerer bra nå med at jeg sitter i begge utvalgene», mens en tredje sier det slik: «To representanter fra FAU deltar på DS-møtene. Dette sikrer god informasjonsflyt. Rektor - som er sekretær i DS - stiller også på alle FAU-møter. Starter alle FAU-møter med en kort oppdatering fra DS, som har møte rett før FAU-møtet (vi koordinerer møtene til samme kveld, slik at det blir færre møtekvelder for de som sitter i begge fora)». Det er mange tilsvarende tilbakemeldinger under dette punktet i spørreundersøkelsen. Felles for dem alle er at de uttrykker at samarbeidet fungerer bedre når DS-leder også sitter i FAU, samt at en fra FAU-ledelsen sitter i DS. Kanskje det ville vært hensiktsmessig med en mal til struktur for hvordan disse organene kan utfylle hverandre bedre ved skolene? Det kan hende en tydeliggjøring av samarbeidet ville hjulpet flere foresatte i deres søken etter avklaring rundt rollene i det frivillige skole-hjemsamarbeidet.

Samarbeid mellom skoleleder og FAU

Til sammen 89% av deltakerne i undersøkelsen uttrykker at samarbeidet mellom FAU og skoleledelsen er svært godt eller godt. I år er det kun 8% som gir uttrykk for at det er et mindre godt eller fraværende samarbeid mellom partene. Mange FAU-medlemmer uttrykker at de opplever en lav terskel for å ta kontakt med skoleledelsen, at det er god dialog samt at ledelsen bidrar med informasjon og svarer på spørsmål i deler av FAU-møtene. På den andre siden er det foresatte som opplever at FAU holdes på «en armlengdes avstand», at de har en rektor som «ikke viser interesse for samarbeid» og at skoleledelsen i stor grad bruker FAU-møtene «til ren informasjon,

ikke invitasjon til foreldre medvirkning». Dette kan tyde på at opplevelsen av samarbeid er personavhengig og at det er forbedringspotensial med tanke på bruk av foresatte som ressurser i foreldresamarbeidet. *Oslo KFU* jobber for økt foreldreinvolvering og foreldre medvirkning, altså en reell medvirkning. Foresatte trenger å vite hva som forventes av deres rolle i samarbeidet og hvilke saker det forventes engasjement i.

Også i år er det interessant lesing når det kommer til kommentarene rundt undersøkelsens spørsmål 17, der det spørres om hvilke saker FAU og skoleledelsen samarbeider om. Igjen er begrepet «samarbeid» et tema, fordi mange deltakere i undersøkelsen knytter at det egentlig ikke kan snakkes om samarbeid. De uttrykker: «Litt usikker på hva som ligger i samarbeid», «Vi kaller det ikke samarbeid, vi holdes orientert om hva skolen gjør på de ulike punktene over» (her refereres det til de ulike punktene som kunne velges i spørsmål 17) og «Det blir ikke helt riktig å si samarbeid kanskje, men rektor orienterer om skolens strategiske plan, og så er det mulig å komme med forslag/diskutere, men i hovedsak er det en orienteringssak fra ledelsen». Flere FAU-medlemmer trekke frem spesifikke temaer som de opplever at skoleledelsen samarbeider med FAU om. Det nevnes blant annet trafikk, skolemat for mellomtrinnet og oppussing av skolebygg. Med tanke på tilbakemeldingen rundt dette med samarbeid og samarbeidsområder, kan det stilles spørsmål om manglende engasjement i foreldresamarbeidet kan ha sammenheng med hvordan samarbeidet med skolen oppleves. Det er tross alt et skoleansvar å legge til rette for, drive med opplæring i og vedlikeholde skole-hjemsamarbeidet.

Skolemiljøutvalget (SMU)

Over halvparten av deltakerne (53%) i spørreundersøkelsen sier at SMU er virksomt og møter 2-4 ganger i året. Denne svarprosenten er en økning fra tidligere år. Til tross for at SMU er virksomt, er det flere foresatte som uttrykker at elev- og foreldrerepresentantene i organet har liten påvirkning. *Oslo KFU* har tidligere hatt, og vil fortsatt ha, fokus på viktigheten av etablering av SMU på den enkelte skole samt hva SMU skal være og forslag til arbeidsområder. Igjen er det naturlig å fokusere på skoleleders ansvar sett opp mot ulike råd/organer ved skolen.

Skoleplattform

Gjennom høsten 2019 ble behovet for tilgang til plattformen og lagring av FAU-dokumenter der, eksplisitt jobbet med i skolegruppemøter og Utdanningsetaten. Det har ført til at det i løpet av høsten 2021 skal bli lagt til rette for bedre kommunikasjon mellom skole-foreldre, mellom foreldre samt lagringsmuligheter for FAU på skoleplattformen. Oslo KFU vil bidra med å spre informasjon om dette når tilgangen for FAU-ene er klare.

Skolegruppemøter

Årets tilbakemeldinger på undersøkelsens spørsmål 24 vedrørende skolegrupper, sammenfaller helt med tidligere års svar. Erfaringsutveksling er det punktet som trekkes frem som viktigst ved skolegruppemøtene (60%), mens områdedirektørens orienteringer i liten grad eller ikke i det hele tatt oppfattes som relevante (47 %). *Oslo KFU* har opplevd at områdedirektørene til dels har levert på siden av det de har fått bestilling på til skolegruppemøtene, noe som har blitt tatt opp i dialogmøter tidlig i år. Dersom dette ikke endrer seg, vil *Oslo KFU* vurdere noe omstrukturering av disse møtene. Igjen påpekes det at skolegruppene er for store geografisk sett, og at noen vegrer seg for å dra på møter hos skoler i ytterkantene, når de selv tilhører en 'sentrumsskole. Det kan stille spørsmål ved om dette er en medvirkende grunn til varierende oppmøte på skolegruppemøtene. *Oslo KFU* er spente på om den nye organiseringen av skolegruppene vil virke inn på deltakelse på og aktivitet i skolegruppemøtene.

Innspill vedrørende påvirkning av koronatiden

Grunnet covid-19 har skoledagene det siste året vært veldig annerledes. I årets undersøkelse ble det åpnet for tilbakemeldinger rundt skolestenging, hjemmeundervisning, det digitale klasserommet eller noe annet i forbindelse med skole-hjemsamarbeidet under koronatiden. Disse innspillene er viktige med tanke på mulige samfunnsrestriksjoner i fremtiden og hvordan foreldresamarbeidet kan være bedre rustet. Oslo KFU vil ta disse med til både Utdanningsetaten (UDE) og byråden for oppvekst og kunnskap (OVK).

Tilbakemeldinger til *Oslo KFU*

Oslo KFU er takknemlige for alle tilbakemeldingene:

- Få fokus på en mer helhetlig måte å implementere og drifte digitale hjelpemidler på skolene på. Krever mye kompetanse av de lærerne som har dette ansvaret, men det kan variere veldig av hver og en sin kompetanse.
- Skolen vår har ikke råd til skolebøker. Dette er et stort problem for både lærere og elevene. Heller pc enn I-pad på ungdomskolen. Hvordan kan FAU involveres i innføring av læringsbrett på skolen?
- Synes Oslo KFU burde reklamere seg mer, være mer synlige.
- Hovedsaker - gjøre det tydelig hvilke saker det jobbes med.
- Har begrenset kjennskap til Oslo KFU. Markedsføre seg
- Vi overbombanderes av info. Korte presise punkter om rollen til FAU, rettigheter. Gi info som gjør at FAU blir annet enn et trafikk-organ på skolen.
- Skolemiljø
  - Tips til gode foreldremøter
  - Tips til gode FAU-møter
- Informasjon om hvordan fau møter skal se ut; hva man kan forvente av skole og ledelses arbeid
- Bra hjemmesider, og god informasjon via nyhetsbrev. Dessverre vil ofte kontakten med Oslo KFU prioriteres ned. Har i år delegert dette til nestleder i styret, og tenker det vil kunne bidra til å øke relevansen og kontakten. Veldig bra initiativ med 17. mai-feiring!
- Hvordan komme i bedre kontakt med FAU på alle skoler. Synlighet. Gjeste på FAU møte?
- Som vanlig praktiske og gode løsninger
- Spre gode eksempler på hva skoler som får til et godt samarbeid gjøre det. Mobbing på skole
- at de eksisterer og hva de driver med
- Ha klare retningslinjer for hva det forventes av en FAU leder, og at det står forklart hvordan man skal jobbe rundt skolen
- Det burde stå enklere og bedre om FAU medlemmenes rolle og hvem de skal forholde seg til og hvilke saker de skal behandle.
- Det må være enkelt å se hvordan melde saker til Oslo KFU. Protokoller fra møter med skoleetaten og andre viktige instanser, bør være tilgjengelige: Hvilke temaer er tatt opp, hvilke temaer vil tas opp og hvem har møtt hvem. En enklere oversikt over hvilke oppgaver / verv / dugnad som Oslo KFU trenger, ville kanskje gjort rekruttering til skolegruppemøteansvar enklere?
- At mange FAU-er ikke publiserer referatene sine offentlig, men legger de bak innlogging på skoleplattformen. Dette gjør det vanskeligere å samarbeide og utveksle informasjon.

Avslutning

Dette sammendraget reflekterer en del av de saker som *Oslo KFU* har tatt opp i mange år. I hovedsak dreier dette seg om tydeliggjøring og ansvarliggjøring av skoleleder rolle i foreldresamarbeidet. Styret i *Oslo KFU* vil legge punktene fra sammendraget frem på neste møte med UDE og spørre om på hvilken måte disse sakene faller inn under deres strategiske plan fremover. I tillegg bruker *Oslo KFU* svarene fra undersøkelsen som et delgrunnlag for vårt arbeid det kommende skoleåret samt i et lengre arbeidsperspektiv med tanke på å finne forbedringspotensialet i skole-hjemsamarbeidet.